

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok — — 4 koruny — hal.
Na pol roka — — 2 " — "
Na štvrt roka — — 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Za vydanie zodpovedný
JÁN MOLNÁR, prälát

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posilať predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Siedmi vojvodi.

Napísal: **Karol Huszár**, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany volebného okresu šárvárskeho.

Vo válečných zasadnutiach uhorského parlamentu krajinskí vyslanci veľké debaty vedú o finančných záležitostiach krajiny. Tieto debaty nemôžeme v celej ich rozsiahlosti dopodrobna uverejniť, bo ony najbližšie zaujímajú finančných odborníkov. Toľko ale už aj nás zaujímajú, že z nich presvedčiť sa môžeme, jak ostro kritizuje spojená opozícia účinkovanie peňažných ústavov Uhorska. Predovšetkým to odhaluje a ako neriad to uvádza, že uhorské banky:

- malé úroky platia od vkladov,
- že od požičiek berú veľké úroky,
- že bez príčiny a potreby povstávajú, ako huby, úžeriacie malé banky,
- že peniaze malých vkladateľov v najviacej bankách neni sú úplne zabezpečené,
- že **veľké banky neslušne vplývajú na celý život obyvateľstva Uhorska.**

Vláda prítomne 125 millionov pomoci dáva zmrzačeným a kulhajúcim bankám, to ale tým peňažným ústavom nie veľmi pomôže v ich finančnej kríze, bo ak sa bankdirektori dozvedia, že ich deficity a dlhy z času na čas vyplatí vláda, vtedy ku vyplneniu požiadavok modlikajúcich bankárov nepostačia ani Dariusové poklady. Ako ale ku tomu prídu naši občania, aby z ich krvopotne zarobených halierov štát platil dlžoby ľahkomyselných a neschopných bankárov? Nie na okamžité ulavenie boľastí

na pomoc utisnutých peňažných ústavov máme potrebu, lež na dôkladnú reformu všetkých peňažných ústavov.

Alexander Simonyi-Semadam, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, na hlavu trafil klin, keď nepodvratne dokázal, že na čele 7. najväčších peňažných ústavov Uhorska stojí 7 direktorov, ktorí spolu spravujú 3000 millionov vkladov. Týmto sedem pánom celá moc patrí v krajine. Im pracujeme, za nich sa potíme a namáhame všetci. Týchto sedem pánov riadi osud celej krajiny. Ich mená sú: **Walder, Lánczy, Ullmann, Julius Beck, Miksa Beck, Kornberger a Székely.** Pod ich správu patrí ešte asi 300 bánk, oni dávajú peniaze kartellom. Do ich vačkov pracujú priemyselné fabriky, železnice, lodebné spoločnosti, spoločnosti vývozu a dovozu, jedným slovom celá krajina.

O týchto sedem bankárskych vojvodoch Uhorska, *Štefan Haller*, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, veľmi trefne píše v nasledovnom:

«Týchto sedem vojvodov a ich sedem armád válečný priestor, bojište, je mädom, mliekom tekúci Kanaan: Uhorská krajina. A ako valí sa ku nim mäd, mlieko, maslo, mäso, masť, pšenica, kukurica, mak, lekvár a každý druh ovocia! Im krmia sa a tlstnú ošípané, im nesú sliepky, im rastie drevo v horách, im na hoľach množia sa telce, im zreje uhlie v hĺbinách zeme a na nich robotuješ ty, po žirantoch na svoju zmenku behajúci úradník, ako aj ty, čo od úsvitu krvopotne pracuješ na poli, aby si na čase shrabal úroky od svojej dlžoby. Ich ruky

všade siahajú, každý im platí dežmu a chodi na panstvo.

Dľa maďarského príslovia: peniaz rečie a pes breše. Peniaze sú tých sedem vojvodov. My teda môžeme brechať. Ich je moc a ich je aj sláva. My závisíme od ich milosti a platíme im daň, ako ich poddaní.

Konečne k odporúčaniu by bolo organizovať sa do boja za slobodu, bo jarmo tých sedem vojvodov není ľahké a sladké.»

Pre tento smelý článok, najatý prokátor peňažných vriec židovských, Jozef Vészi (Weiss) v židovských novinách «Pester Lloyd» na pomoc volal políciu. Nie preto kričí, vykrikuje, aby policajti a financi ich povinnosti plnili aj proti veľkým bankám, lež aby nahuckal medzítka štátu, aby vyslancovi kresťanskej ľudovej strany pero vytrhly z ruky a nedovolily mu o židoch písať pravdu. Jozef Vészi niekedy a ešte nie veľmi dávno, bol bojovníkom najexcentričnejšieho radikalizmu a včul je *kasnárom veľkého kapitálu*. Predtým bol prorokom socialistov a teraz je strážiacim psom bankárov Leopoldovho námestia.

Je to ozaj čudná vec, že keď my vyslanci kresťanskej ľudovej strany, v záujme ubiedeného ľudu, v záujme tried pracujúceho ľudu poukazujeme na to, *ku jak veľkej moci, ku jak mohutnému vplyvu v živote štátu a spoločenstva prišli peniaze a kapitál, vtedy židovskí škribleri hneď začnú ejveikať, že sa opovažujeme bantovať židov*.

My náboženstvo nestotožňujeme s veľkým kapitálom nesvedomite upotrebovaným, prečo teda robia to papieroví telesní strážcovia židov, patrične bankárov?

Či sa to Vészimu (Weissovi) a jeho pajtášom líbiť bude alebo nie, *národy po vojne porátajú sa s bankokraciou*. Vtedy ale vyjde na svetlo, kto opravde zapríčinil terajšiu broznú drahotu. Ešte aj to vyjde na svetlo, **že banky nielen prítomne sdražujú a nemožným robia naše vyžitie, lež záhubným ich vplyvom na politiku, kazia mravy ľudu, ženú ho do smutnej budúcnosti, neplnia ale svoju povinnosť tam, kde treba uľaviť biedu**.

Buď Bohu chvála, že v krajinskom sneme povedal to *Simonyi-Semadan* a v novinách «Alkotmány» napísal to Štefan *Haller*. Celé kresťanské spoločenstvo musí to schvaľovať!

Stručný prehľad válečných udalostí.

Čierna Hora kapitulovala.

V zasadnutí krajinského zákonodarstva 17. januára, ministerpredseda gróf Štefan Tisza podal tú senzacionálnu zprávu, že *Nikita*, kráľ Čiernej Hory, Uhorsko-Rakúsko prosil o uzavretie pokoja. Poneváž na jeho prosbu dostal tú odpoveď, že o uzavretí pokoja len vtedy môže byť reč, keď celé Černohorsko kapituluje a zbraň složí bez každej podmienky, na to kráľ Nikita s celou jeho vládou kapituloval, t. j. složil zbraň a sveril sa na veľkodušnosť monarchie. Svetovú vojnu na úsvite 23. júla r. 1914. začalo Černohorsko a včul kráľ Nikita i s jeho vládou sú prví, čo na milosť a nemilosť poddali sa našim hrdinským čatám. Černohorsku a jeho kráľovi ostatne nepozostávalo nič iného, ako bezpodmienočná kapitulácia. Naši hrdinovia po zaujatí Lovčenu vtiahli hneď aj do Cetinje, hlavného mesta Černohorska a ukoristili tam 154 kanónov a značné zásoby válečného vstrojenia.

Bezpodmienočná kapitulácia Černohorska znamená ale porážku pre celý antant.

Viktor Emanuel, malučký kráľ talianský a zať černohorského kráľa, s jeho bersagliermi proti hrdinstvu našich čiat už vyše pol roka nemôže dosiahnuť žiadnych úspechov, ba ztratil na statisíce svojej armády. Snáď aj on len skoro nahliadne, že najlepšie urobí, keď kapituluje, ako jeho svokor černohorský kráľ Nikita.

Ruského generála *Ivanova* offenzíva na hranici Bessarábie a vo východnej Haliči nijako sa nedarí. Proti našim opevneniam 11., 12. a 13. januára na bessarábskom fronte päťoro-šestoro radmi i šesťkrát cez deň útočil. Naše hrdinské čaty ale odrazily všetky jeho útoky s takým úspechom, že na jednotlivých odsekoch ostalo ležať i do 1000 ruských mrtvol. Jednotlivé regimenty ruskej armády sú celkom zničené.

V ten deň, keď prvý železničný vlak z Berlina, cez Viedeň, Budapešť, Belehrad, Sofiu pohol sa do Carihradu, nemecké, uhorské, rakúske, bulharské a turecké armády začaly dobíjať Anglické a Francúzske opevnenia v Salonikách. Dá sa predpokladať, že už i tak zmorené anglické a francúzske voje podľahnú našej presile. O ďalších udalostiach svetovej vojny podávame nasledovné úradné zprávy:

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Rusom.

O udalostiach bojišťa proti Rusom, hlavný válečný uhorsko-rakúsky stán vydal nasledovné úradné zprávy:

7. januára. Včerajší deň na severovýchodnom bojišti uplynul pomerne ticho. Len pri Styre prišlo priedochodne k boju. Nepriateľ od Čartorijska na sever obsadil jedon cintor, odkiaľ ho ale čaty rakúskeho landwehru čoskoro odohňaly.

Nepriateľ dnes ráno vo východnej Haliči opäť začal útočiť. Turkeštánski streľci tiahli pred východom slnka proti našim posíciám od Bučacu na severovýchod a na jednom úzkom kuse frontu vnikli do našich zákop. *16. (baňskobystrický) a 24. (brašovský) honvédskejší peší pluk ale rýchlym protiútokom opäť vyhnal odiaľ nepriateľa.* Padli nám do rúk početní zajatci a ukoristili sme tri strojové pušky.

Dľa srovnávajúceho sa vyhlásenia zajatcov, pred pominulými proti armáde Pflanzer-Baltina urobenými útokmi ruskému mužstvu všade povedali, že stoja pred veľkou bitkou o prelomenie, po ktorej Rusi zase vtiachnu do Karpátov. Ztraty nepriateľa v novoročných na bessarabskej hranici a pri Strype svedených bojoch, dľa spoľahlivých správ, **činia prinajmenej 50.000 mužov.**

8. januára. Vo východnej Haliči a na bukovinskej hranici bitka včera znova vzbĺkla. Pozdĺž Strypy, ako sme už oznámili, nepriateľ pred východom slnka začal svoje útoky. Niekoľko silných oddelení útočivých čiat pod ochranou hmly postúpilo po naše batterie. Vtedy sa začal protiútok *16. (baňskobystrického) a 24. (brašovského) honvédskeho a 57. stredohaličského pešieho pluku a útočiacich zahnali sme za naše posície.* Medzi 720 pri tejto príležitosti zajatými Rusmi je *jedon plukovník a desať iných dôstojníkov.*

Naše čiarly pozdĺž Dnjestra cez celý deň stály prevažne pod silnou kanónovou palbou.

Na bessarabskom fronte, bezprostredne pred poludňajšími hodinami, nepriateľ svoje útoky uviedol delostreleckou bubnovou palbou. Svoje sily napínal opäť proti našim posíciám pri Toporovciach a od Barance na východ. Boj aj teraz bol mimoriadne rozhorčený. Jednotlivým čatám útočiacich stĺpov sa aj podarilo vniknúť do našich zákop, *ale naše rezervy v ručnom zápase opäť ich vyhnaly.* Z tejto príležitosti zajali sme jedného dôstojníka a 250 mužov.

Vo Volhynii pri Bereštanoch naše čaty odrazily ruské zpravodajné oddelenia. Pozdĺž Styru naše delostrelectvo koncentrovanou palbou zmarilo k tomu smerujúci pokus Rusov, aby cintor od Čartorijska na sever zpät zaujali.

9. januára. Nepriateľ, ponevác pred dvoma dňami vo východnej Haliči a na bessarabskej hranici *na všetkých bodoch frontu sme ho odrazili a zapríčinili sme mu veľké ztraty, včera neobnovil svoje útoky, lež len časom delostreleckú palbu namieril proti našim posíciám.* Na tento front priváža posily.

Vo Volhynii, pri potoku Kormin, naše čaty rozprášily ruské výskumné oddelenia. Inác zvláštnej udalosti niet.

10. januára. Vo východnej Haliči a na bukovinskej hranici ani včera neboly väčšie boje. Len pri Toporovciach odrazili sme večer jedon nepriateľský útok. Inác niet nič nového.

11. januára. Včera, odhliadnuc od obvyklých delostreleckých bojov, na bessarabskom fronte a aj vo východnej Haliči panovalo ticho. Od dnes rána nepriateľ

po najprudšej delostreleckej palbe márne útočil proti územiu medzi Toporovcami a Rarance.

12. januára. Na bessarabskom fronte včera boly rozhorčené boje. Včasne popoludní nepriateľ naše posície začal zaplavovať s delostreleckou palbou. O tri hodiny pozdejšie urobil prvý útok s pechotou. Jeho hlboko rozčlenené útočivé stĺpy jedno za druhým päť ráz a večer o 10. hodine i po šiesty raz pokúsily sa vtrhnúť do našich posícií. *Pokus vždy bol marný.* Za podpory nášho, s utešeným účinkom pracujúceho delostrelectva, hrdinskí obranci *každý útok odrazili. Cúvanie nepriateľa časom stalo sa v neporiadnom utekaní. Jeho ztraty sú veľké.* Pred odsekom frontu jedného nášho bataillona ležalo 800 ruských mrtvol. Severomoravský 93. peší pluk a 30 honvédskejší peší pluk zvlášte sa vyznačily.

Inác na severovýchode miestami boly srážky.

Nemecko-ruská vojna.

O udalostach ruského bojišťa hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

7. januára. Od Čartorijska na sever z cintora, ktorý včera jedno ruské oddelenie obsadilo, dnes v noci nepriateľa sme zpät zahnali.

10. januára. Položenie vo všeobecnosti je nezmenené. Pri Bereštanoch odrazili sme vytrhnutie jedného silnejšieho ruského oddelenia.

12. januára. Pri Jeneufelde (od Illuxta na juhozápad) jedon ruský útok pred našou posíciou so ztrátami nepriateľa sa rozpadol. Od Kosčinechnovky na sever jedno výskumné oddelenie zahnao ruské predné voje do ich hlavnej posície.

Vojna na Balkáne.

Uhorských a rakúskych armád operácie na Balkáne.

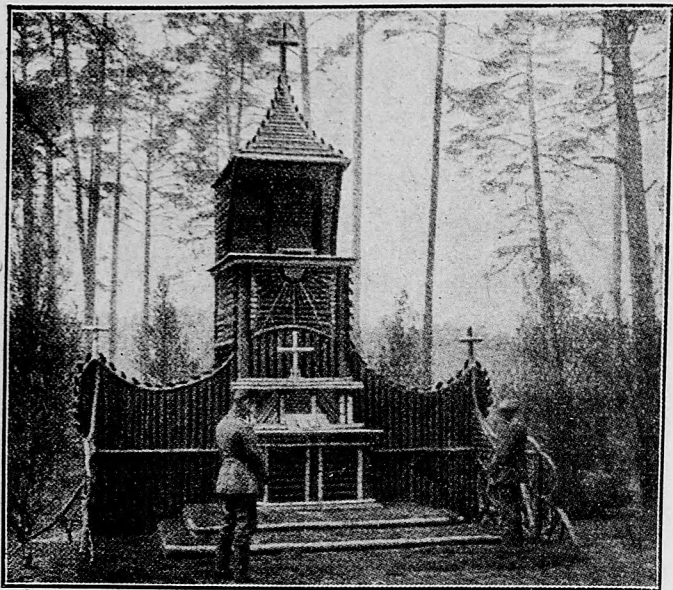
O operáciach uhorských a rakúskych armád na Balkáne hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

7. januára. Čaty generála Kövessa Černohorcov pri Mojkovaci, pri zákrate Tary, pri Godusi od Berany na sever, od Rožaje na západ, jako i z ich pozícií medzi Ipekcom a Plavou na pol ceste po prudkom boji odohnaly. Predné voje našich vojsk sú od Berany na 10 kilometrov.

10. januára. Naše proti Berane napredujúce stĺpy znova z viac výšin odohnaly Černohorcov a prišli po Bioču. Od tejto obce na sever, východný breh Lima očistili sme od nepriateľa. Čaty, ktoré na výšinách musia zápasit so sňahom vyše metra vysokým, výtečne účinkujú.

Pri Tare bola delostrelecká činnosť so srážkami. Na juhozápadnej hranici Čiernej Hory boje trvajú.

11. januára. **Lovčen sme zaujali.** Naša hrdinská pechota v utešenom spoluúčinkovaní s ťažkým delostre-

Oltár v slobodnom postavili nemeckí vojaci.

lectvom a válečným námorníctvom v trojdňovom tvrdom boji premohla rozhorčený odpor nepriateľa a nesmierne ťažkosti zimného Karstového pohoria a zaujala z mora sťa skalnatý múr vo výške 1700 metrov sa vypínajúci a na obranu od rokov zariadený vrch Lovčen. 26 kanónov, medzi nimi dva 12-centimetrové kanóny, dva 15-centimetrové moderné mažiare a dva 24-centimetrové mažiare, krem toho strelivo, pušky, potraviny, zásoby odevu sme ukoristili. Jedna časť kanónov je nepoškodená. Tieto upotrebujeme proti nepriateľovi.

Na severovýchodnej časti Čiernej Hory nepriateľa, ktorý včera bezprostredne pred Beranou ešte raz odporoval, sme odohnali. Obec a výšiny, ktoré od juhozápadu dominujú nad obcou, sú v našej moci. Rýchlym zakročením prekazili sme, aby v Berane horiaci most nad riekou Lim celkom zhorel.

Pri Ipeku znova sme vykopali 13 srbských kanónov.

12. januára. Náš útok proti Čiernej Hore zdarne napreduje. Jedon náš vojenský stĺp s bojami zaujal od Budvy na západ a severozápad vypínajúce sa výšiny, druhý stĺp 1560 metrov vysoký vrch Babjak od Cetinja na juhozápad. Cez Lovčen napredujúce cis. a král. čaty nepriateľa zahnali za Njegušin. Od Orahovice na východ za hranicou vypínajúce sa výšiny sú tiež v našej moci. Naše ku Grabovu kommandované čaty po 70 hodín trvajúcim boji zaujali od tejto obce na juhozápad a severozápad ležiace skalnaté stĺpy.

Včera oznámený počet na juhozápadnej hranici Čiernej hory ukoristených diel zvýšil sa na 42.

V severovýchodnom uhle Čiernej Hory teraz aj od Berany na juh ležiace výšiny sme útokom dobili.

Uhorsko-rakúske oddelenia, spojac sa s Albáncami, z Dugvina, od Ipeku na západ, odohnaly aj posledné zbytky srbských vojsk.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Vojna proti Talianom.

O udalostach na talianskom bojišti hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

7. januára. Kanónový boj na viac bodoch frontu trval ďalej a na priestore Col di Lany, pri Flitschi, pri gorickom predmostí a na odseku Doberdovskej planiny časom bol dosť živý.

8. januára. Taliani proti severnej časti tolmeinského predmostia a proti našim posíciám od tohoto na sever, zvlášte ale proti nedávno zaujatej zákope, na ktorú včera opäť viackrát útočili, započali veľmi živú kanónovú palbu. Pri Oslaviji a miestami aj v odseku Doberdovskej planiny byly dosť prudké kanónové boje.

9. januára. Na talianskom bojišti novšej udalosti niet.

10. januára. Na juhozápadnom bojišti v gorickom grófstve, na priestore Col di Lana a na odseku Vilgereutha, odbliadnuc od kanónových bojov, válečná činnosť utíchla.

11. januára. Položenie je nezmenené. V južnom Tyrolsku nad údolím Etschu zjavilo sa 11 talianskych letúňov. Na viac miestach bez výsledku hodili bomby.

Útok talianskych letúňov.

Z novinárskeho válečného stánu oznamujú: Talianska povetná flotta, o podujatí ktorej hovorí v utorok na poludnie vydaná úradná zpráva nášho generálneho štábu, pozostávala z jedného veľkého válečného lietadla a desať iných lietadiel. Povetná flotta letela nad údolím Etschu na hor, ale palba našich posícií všetky lietadlá prinútila zvrtnúť sa. Len jedno lietadlo prišlo po Trient, tu hodilo bomby a zničilo jedon voz bez záprahu, ale inej škody nenarobilo.

12. januára. Položenie je nezmenené. Na odsekoch Rivy, Flitschu a Tolmeinu, ako aj pred gorickým predmostím činnosť delostrelectva miestami bola znova živšia. Pred južnou časťou tolmeinského predmostia jedon pokns nepriateľa o útok sme odrazili. Na gorickom odseku naši letúni na talianske tábory hodili bomby.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostach západného bojišta proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

7. januára. Na západnom bojišti novšej udalosti sa nestalo.

8. januára. Na prevažnej časti frontu počasie neprajne vplývalo na válečnú činnosť. Od Hartmannsweilkerkopfu na juh prekvapujúcim vytrhnutím Francúzom vyrvali sme časť jednej zákopy.

9. januára. Na Hirzsteine, od Hartmannsweilkerkopfu južne, včera podarilo sa zpomedzi zákop, ktoré sa 21. decembra dostaly do rúk nepriateľa, aj poslednú zpätzaujať, medzi čím zajali sme 20 dôstojníkov a 1083 jágrov a ukoristili sme 15 strojových pušiek.

10. januára. Od Massigesu na severozápad, na okolí majera Maison de Champagne naše čaty útokom zaujali nepriateľské pozorovacie posície a zákopy v dĺžke viac sto metrov, 433 Francúzov, medzi nimi 7 dôstojníkov, 5 strojových pušiek, 1 veľký a 7 malých guľometov sa nám dostalo do rúk. Od majera na východ jeden francúzsky protiútok sa zmaril.

Jedon roj nemeckých lietadiel napadol vojenské stravovacie zariadenia vo Fournesi.

11. januára. Proti zákope, ktorú sme od Massigesu na severozápad zaujali, urobené nepriateľské vytrhnutia sme odbili. Počet tam zajatých ľudí vzrástol na 480 hláv.

Pri Youmene, od Dixmuidenu na juh, naše obranné kanóny a jedon náš válečný letúň ku sleteniu prinútili jedon 38-centimetrovým kanónom vystrojený francúzsky lietací stroj. Lietací stroj spolu s tými, ktorí v ňom sedeli, neporúchaný sa nám dostal do rúk. Pri Tournay v povetrom boji zostrelili sme jedon anglický biplan.

12. januára. V Champagni, od Le Mesnila na severovýchod, Francúzi naše posície v šírke asi 1000 metrov napadli. Útok sa ztroskotal. V našej účinlivej palbe nepriateľ náhlive usiloval sa späť sa dostať do svojich posícií. Zopakovanie útoku naša palba prekazila.

V južnom pevnostnom páse Lille včera ráno sklad streliva jednej pionárskej osady, ktorý bol umiestnený v jednej kazamate, vyletel do povetria. Susedné ulice prirodzene utrpely veľmi značnú škodu. Ochranné práce do včera večera 70 mrtvých a 40 ťažko ranených obyvateľov vyniesly na povrch. Mestské obyvateľstvo myslí, že nešťastie treba privlastňovať práci Angličanov.

V blízkosti nádražia v Soissonse na krátky čas odstránené zástavy s červeným krížom, včera z príležitosti novšieho strieľania na železničné zariadenia, opäť vytýčili.

Vojna Turecka proti Rusom, Angličanom a Francúzom.

O udalostach bojišťa proti Rusom, Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy :

Mezopotámsky front :

6. januára. Niet zmeny.

Kaukazský front :

Boly boje predných stráž bez každej významnosti. Na odseku Milo naše predné stráže prekvapily nepriateľskú stráž, ktorej šesť mužov padlo.

Dardanellský front :

Na pravom krídle a v centre časom prudký delostrelecký boj trval ďalej. Jedon nepriateľský križiak a monitor za čas pálily na brehy Alči-Tepe, potom sa utiahly. Naše delostrelectvo umlčalo jednu bateriu mažiarov. Jedna naša poľná batteria účinlive páčila na nepriateľský tábor pri Sed il Bahre. Naše anatolské

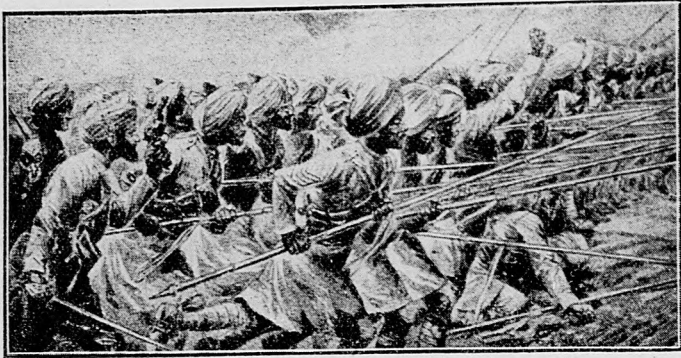
batterie z času na čas strieľaly na prístavné miesta pri Sed il Bahre a Ari Burnu.

V odseku Anaforty našli sme 2000 kistieň munície pre pechotu, 130 vozov a jeden zakopaný guľomet.

7. januára. Krem lietadla, ktorého spadnutie sme už oznámili, ten istý náš pilota napadol i druhé nepriateľské lietadlo, podpálil ho, načo lietadlo spadlo. Prvé lietadlo je francúzske typu Farman, č. 42., dňa 6. januára predpoludním od Nagary na východ spadlo. Druhé lietadlo je anglické tiež typu Farman; toto od Jalovy na východ na európskom brehu spadlo. V ten istý deň náš lietací roj so zdarom bombardoval nepriateľské posície pri Sed il Bahre a imbroské lietadlište. Dňa 5. januára na pravom krídle prudký, v centre ale slabší bombový boj a nepatrný boj pechoty trval ďalej. Suchozemné batterie nepriateľa za podpory dvoch monitorov a dvoch križiakov, od rána do večera zčiasťky veľmi prudko pálily na naše posície. Naše delostrelectvo energicky odpovedalo, jedon križiak prinútilo utiahnúť sa, zničilo nepriateľské strelecké zákopy a umlčalo jednu časť nepriateľského delostrelectva. Dňa 6. januára

Cisár Vilhelm ako 12-ročný, keď vstúpil do armády.

Bengálske polodivé kmeny vo francúzskej armáde.

predpoludním jeden križiak, sprevádzaný 4 monitormi a 6 torpedovými loďami, bez zdaru bombardoval naše anatolské batterie a jednotlivé iné batterie. Dňa 5. januára v noci naše delostrelectvo pri morskej užine s prestávkami bombardovalo prístavné miesta v Sed il Bahre a Teke Burnu. Nepriateľ bezúčinnivo odpovedal na palbu. Dňa 6. januára bombardovanie sme znova začali a pri Teke Burnu zapríčinili sme oheň. V prístavných miestach a na člnoch spozorovali sme viac trefferov nášho delostrelectva. Aj naša palba proti sedil-bahrskému prístavu mala dobrý výsledok.

Na ostatných frontoch niet zmeny.

8. januára. V noci na 7. januára bol dosť prudký bombový boj na našom pravom i ľavom krídle. Dňa 7. januára naše delostrelectvo s prestávkami za štyri hodiny prudko bombardovalo nepriateľské strelecké zákopy proti nášmu pravému krídlu a ťažko ich porúchalo. V centre naša delostrelecká palba a bomby zničily niekoľko nepriateľských streleckých zákop a jednu nepriateľskú posíciu na hádzanie bomb. Na ľavom krídle bol slabý delostrelecký súboj. Nepriateľské kontinentálne delostrelectvo, dva križiaky, jeden monitor a štyri torpedové lode bombardovali naše strelecké zákopy. Popoludní o 2. hodine naša palba pri Teke Burnu v jednom nepriateľskom tábore zapríčinila oheň. Naše batterie pri morskej užine v noci na 7. januára výsledne bom-

Murinski vojaci v anglickej armáde.

bardovali nepriateľské zákopy pri Sed il Bahre, dňa 7. januára ale nepriateľské batterie od Sed il Bahru, jedna obrnená loď a jeden monitor od Teke Burnu bezvýsledne odpovedaly na našu palbu. Dňa 8. januára naše anatolské batterie s výsledkom bombardovali prístavy Sed il Bahru a Teke Burnu, ako aj nepriateľské oddelenia v údolí Kerevizdere a pri Mortolimane.

Na ostatných frontoch nič významného.

Dardanellský front:

9. januára. S Božou pomocou nepriateľa aj zo Sed il Bahru sme odohnali. O bitke, od troch dní pripravovanej a večera popoludní s našim útokom započatej, podrobnej zprávy ešte neprišlo. Len toľko vieme, že naše čaty obsadily všetky pred vojnou pri Sed il Bahre a Teke Burnu vykopané strelecké zákopy. Už naše napredovanie v centre malo za následok ukoristenie deväť kanónov. Veľké válečné tábory nepriateľa so šiatrami a s týchto obsahom dostaly sa nám do rúk. Naše delostrelectvo potopilo jednu nepriateľskú dopravnú loď, ktorá bola naplnená vojskom. Obrovskú korisť sme ešte nemohli spočítať. Ztraty nepriateľa považujú sa veľmi veľké. Následkom útoku jedného nášho lietadla i tretí nepriateľský biplan typu Farman pri Sed il Bahre horiac spadol. Nepriateľ, ktorý na tomto fronte takmer od jedného roka použil všetky prostriedky, aby nám zasadil smrteľný úder, v konečnom výsledku utrpel veľké ztraty a hmotné škody, prinútili sme ho ujsť následkom hrdinského držania sa našej armády, ktorá, dôverujúc vo svoju pravdu, v dejepise zaznačenia hodnú hrdinskosť, vytrvalosť preukazovala a tak i nepriateľ sklamal sa v každej svojej nádeji. Zvelebujeme tých, ktorí počas konania povinnosti padli a vyslovujeme vďaka našim víťazným čatám.

Mezopotámský front:

Nepriateľ, ktorý stojí v Incam Alighardi a ktorého silu šacujeme na jednu divíziu, aby pomohol na ohrožovanom položení Kut-el-Amari, 6. januára pod ochranou štyroch válečných lodí veľmi prudko napadol naše posície pri Cheick Saide, ktoré sú na jeden deň chôdze medzi týmito dvoma obcami. Nepriateľa protiútok našich čiat celkom odrazil. Ztratu nepriateľa šacujeme na 3000 ľudí. Zvlášte ťažké ztraty utrpel jeden nepriateľský jazdecký pluk.

Z ostatných frontov niet čo oznámiť.

Dardanellský front:

10. januára. Mimo koristi, ktorú nepriateľ zanechal a mrtvol, ktoré ostaly okolo Sed il Bahru, na Gallipolskom polostrove viac niet nepriateľského vojaka. Počas prenasledovania tá čiastka nepriateľa, ktorá sa nechcela poddať a utekala ku miestam vykladania čiat na breh, padla v obeť našej palbe. Na ľavom krídle, na odseku potoka Kerevis, našli sme veľké množstvo nepriateľských automatických mín, z ktorých naše čaty len na jednom mieste 90 spustošily.

Mezopotámsky front:

V noci 7. januára do Kut-el-Amary zavretý nepriateľ, keďže bol začal prudkú palbu, na viac miestach pokúsil sa o vytrhnutie, ale sme ho s jeho veľkými ztratami späť zahnali do jeho posícií.

Z kaukazského frontu niet čo oznámiť.

Na Čiernom mori medzi naším pancierovým križiakom «Sultan Jarus Selim» a ruským obrneným križiakom «Imperatrica Marija» z veľkej dialky bol delo-

počasie anglické válečné sily stoja ešte vždy pri Cheik Saide. Jazda zistila, že je nepriateľ len na 6 míľ od Kut-el-Amary na východ.

Ztraty Francúzov pri Dardanellách.

Genf, 13. januára. Švajciarske časopisy oznamujú z Paríža: Vo vyslaneckej komore hovoria, že z francúzskeho vojska, ktoré na Gallipolskom polostrove vysadilo na breh, tri pätiny boli zničené.

Bukovinské ženy lúčia sa s ich mužmi na železničnej stanici.

strelecký boj, ktorý trval za polhodiny. Križiak «Sultan Jarus Selim» nebol porúchaný, naproti tomu sme ustálili, že sme ruskú válečnú loď trafili.

11. januára. Jedna nepriateľská válečná loď v noci z 10. na 11. t. m. od brehu Imbrosa s prestávkami strieľala na Sed il Bahr, Teke Burnu a Hissarlik. Dňa 11. januára niekoľko torpedoborcov a jeden križiak časom bombardovali Sed il Bahr, ale pre palbu našich batterií prinútené boli odplávať. V tú istú noc proti našim posíciám pri Narmanne (Kaukaz) nepriateľ so slabšími silami urobil útok, ktorý sme zdarne odrazili. Naše batterie zničily jednu časť nepriateľských streleckých zákop.

Turci pred Kut-el-Amarou.

Londýn, 12. januára. Chamberlain v nižšej snemovni oznámil, že na mezopotámskom fronte pre zlé

Vojna na mori.**Utonutie anglickej podmorskej lode.**

Hága, 8. januára. Námornické ministerstvo oznamuje, že sa hollandská válečná loď «Brabant» v blízkosti Texela za teritoriálnymi vodami stretla s jednou anglickou podmorskou loďou, ktorá signalisovala, že je v nebezpečí. Z 32 matrózov pozostávajúce mužstvo zachránil jeden hollandský križiak.

Nieuvediep, 8. januára. V blízkosti Texela utonúvšia anglická podmorská loď je «E. 17.» Ku osobníctvu podmorskej lode prináležalo i 13 dôstojníkov.

Zkaza anglickej válečnej lode.

Londýn, 11. januára. (Úradná zpráva.) Válečná loď «Edvard VII.» narazila na mínu. Následkom prítoku

museli sa vzdaf zachránenia lode. Válečná loď naskutku utonula. Mužstvo zavčasu opustilo loď a takto nikto neprišiel o život. Len dvaja ľudia boli ranení.

Utonulá válečná loď bola 17.800-túnová; jej dĺžka obnášala 129'5, šírka 23'8 metrov, rýchlosť 19 uzlov za hodinu, počet mužstva 780 hláv. Okrem mnoho malých kanónov bola vystrojená štyrmi 30'5-centimetrovými delami.

Nota Ameriky k Anglicku o zmiernení blokády

Washington, 11. januára. «Central News» oznamuje: Zahraničný štátny sekretár Lansing uverejnil

ozbrojené, aby sa skončily tie citeľné ztraty, ktoré talianske námorníctvo dosiaľ utrpelo. V tomto páde všetky parníky započaly by bezohľadný boj s podmorskými loďami ešte i vtedy, keď by aj im samým hrozilo nebezpečie.

(Wolffova agencia poznamenáva: Jestli by sa tieto plány uskutočnily, tak by sa boj podmorských lodí stal značne ľahším, bo by proti takýmto ozbrojeným obchodným parníkom práve tak nešetrne mohli zakročiť, ako proti pomocným križiakom.)

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Boj našich čiat proti Taliansku.

notu, ktorú Spojené Štáty poslaly Anglicku v záležitosti zmiernenia blokády. Nota žiadať odôvodňuje tým, že Anglicko predtým aj samo vyhlásilo, že potravné články nemožno považovať za pašovaný válečný tovar.

Talianske a francúzske obchodné lode ozbroja.

Berlin, 12. januára. (Wolffova agencia.) Dľa zprávy talianskeho časopisu «Corriere Mercantile» kapitáni obchodných lodí v Marseille uzavreli, že navrhnu, aby všetky obchodné lode byly ozbrojené, aby aj ony útočive mohli vystupovať proti podmorským loďam, ktoré križujú na Stredozemnom mori, tak, jako to anglické lode od istého času so zdarom robia.

Menovaný časopis v súvisi s touto zprávu žiada, aby taliansky minister obchodu Corsi porobil zodpovedné poriadky ohľadom toho, žeby všetky parníky byly

Úspech našich lietadiel.

Dňa 11. t. m. popoludní jedon roj našich morských lietadiel v Rimini s pustošiacim účinkom hodil bomby na fabriku na patróny a na sirku, na nádraže a na batteriu, ktorá slúži k odoháňaniu lietacích strojov. Napriek prudkej palbe obranných kanónov proti viac lietadlám, všetky naše lietadlá neurazene sa vrtály.

Veliteľstvo flotty.

Potopené parníky.

Londýn, 12. januára. Reuterova agencia oznamuje z Malty: Parník «Clau Macfarlan» 30 decembra potopili. Dvaja dôstojníci, dvaja strojníci a 18 matrózov prišlo do Malty, dvanásť matrózov s ochranným čnom utonulo.

Hull, 12. januára. Parník «Fraqair» potopili. Všetky osoby, ktoré byly na lodi, zachránili.

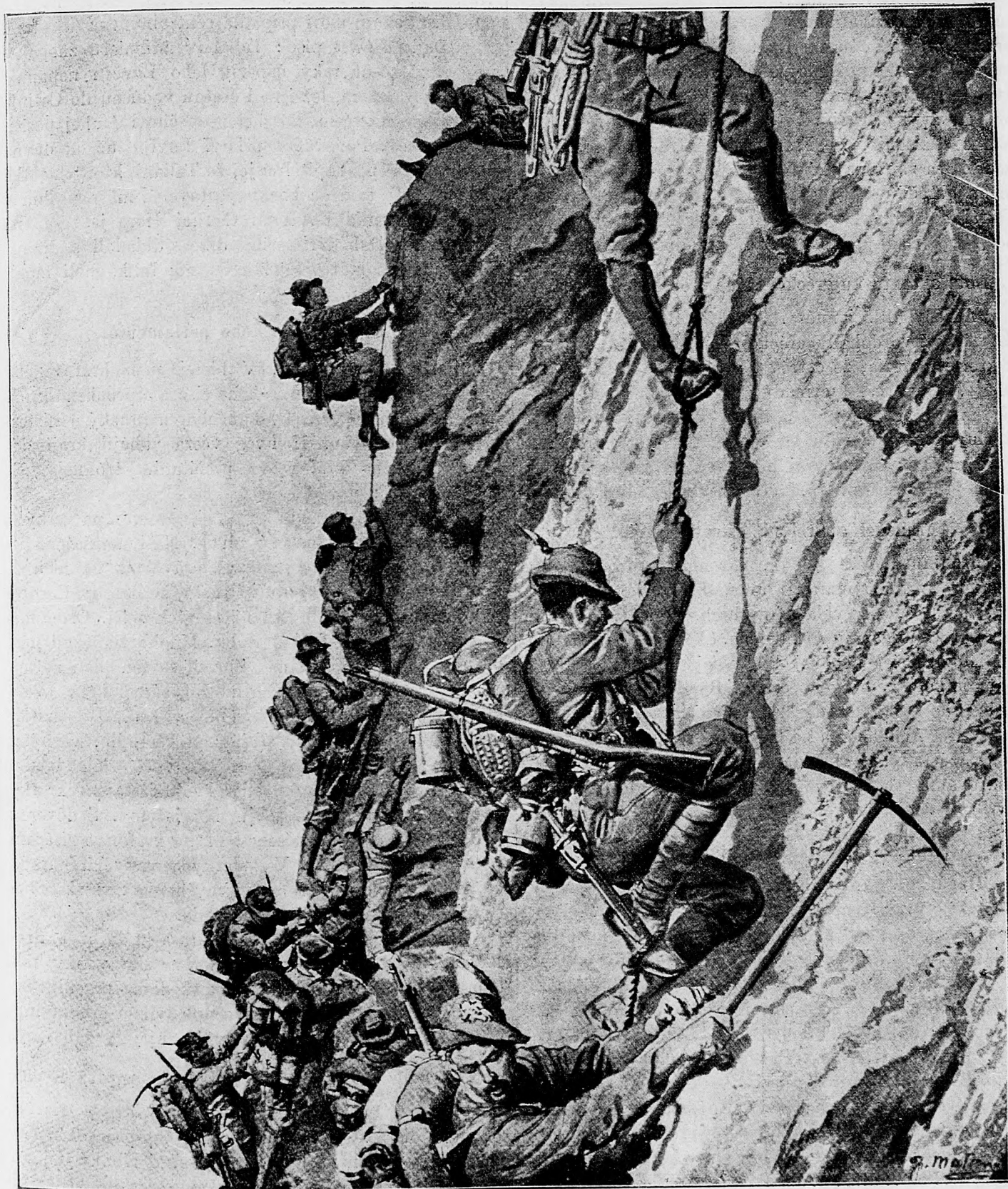
Krátke politické a válečné chýry.

Nota monarchie proti násilníčeniu antantu (Anglicka, Francúzska, Ruska a Talianska) v Salonikách.

Viedeň, 13. januára. Spoločný zahraničný minister barón Štefan Burián z príležitosti zatknutia salonických cis. a kráľ. konsulátnych funkcionárov tunajšiemu

americkému veľvyslancovi Penfieldovi odovzdal 9. januára datovanú notu s tou prosbou, aby notu telegrafickou cestou dal na vedomie francúzskej a anglickej vláde.

Nota vyhlasuje, že cis. a kráľ. zahraničné ministerstvo s najneprijemnejším obdivom sa dozvedelo o brutálnom násilníckom čine, ktorý spáchali proti salo-

Útok talianskych jágrov proti tyrolským vrchom.

nickému rakúsko-uhorskému hlavnému konsulovi, osobníctvu a archívu konsulátu, ako i proti početným tamojším poddaným Rakúska a Uhorska. Zatknutie u kráľ. gréckej vlády akkreditovaných funkcionárov a pod ich obranou stojacich krajanov, ako i prekutanie archívov konsulátu neni len najťažším zasiahnutím do suverénnych práv tohto neutrálneho štátu, čo sa protiví najelementárnejším, všeobecne v účtivosti držaným zásadám medzinárodného práva, lež bezprostredne uráža i práva a záujmy Rakúsko-Uhorska, čo preto za iné ani nemožno pokladať, ako za taký svevolný skutok, ktorý ďaleko prekračuje hranicu, ktorú vojnu vedúcim práva a zvyky určujú. Toto pokračovanie až veľmi nápadne ilustruje, že Francúzsko a Veľká Britannia nedesia sa skutov, ktoré nosia na sebe najkrikľavejšie, ničím okrášliť sa nedajúci náter urazenia práva. Cis. a kráľ. zahraničná vláda podržuje si právo, aby mohla porobiť poriadky, ktoré sa zdajú zodpovednými.

Nota antantu ku gréckej vláde o obsadení Korfu.

Athény, 13. januára. Agencia Havas oznamuje, že vlády štvordohody gréckej vláde odovzdaly notu, v ktorej hovoria, že ostrov Korfu len preto obsadily, lebo zbytky srbskej armády chcú zachrániť od hladovej smrti a od zničenia, možnosť tohto však len ostrov Korfu poskytuje. Srbi len za krátky čas ostanú na ostrove. O obsadení vraj niet reči, lebo štvordohoda gréckej vláde v tomto ohľade poskytla každú garanciu.

Francúzi a Srbi na ostrove Korfu.

Frankfurt, 14. januára. «Frankfurter Zeitung»-u oznamujú z 11. januára: Francúzske vojsko na úsvite o 2. hodine začali vykladať na breh. Präfekt sa ohradzoval proti obsadeniu Achilleiona. (Achilleion bol niekedy kaštieľom našej nebohej kráľovnej Alžbety a teraz je majetkom nemeckého cisára. Red.) Sto vojakov sa umiestnilo v ňom, keďže palotu najprv dôkladne prekutali. Na Achilleion a na brehu prístavu vytýčili francúzske zástavy. Korfu udajne vyhliadli za miesto reorganizovania srbskej armády. V najbližšie dni príde na Korfu aj dedič srbského trónu.

Anglická mienka o zaujatí Lovčena.

Hága, 13. januára. Chýry o zaujatí Lovčena v Anglicku vyvolaly neobyčajne hlboký dojem, ačkoľvek londýnske časopisy pod dojmom nezdaru pri Dardanellách nakoľko možno zatajujú neprajné chýry.

«Daily Chronicle» píše: Lovčen je Gibraltárom Adriatického mora. Vrch panuje nad Katarom a katarským zálivom, krem toho aj nad Cetinjom a Skutarským jazerom. Kto má vrch v moci, panuje nad Adriatickým morom a preto sa na Balkáne tak mnoho závodilo o Lovčen. Katarro je nedobitné, nad mesto možno sa dostať len od Lovčena, preto urobili Černohorci všetko možné, aby svoje posície na Lovčene udržali. Veľmi veľké záujmy Talianska závisia od Lovčena. Preto sa stalo, že po prvej balkánskej vojne Taliansko

sa čo najrozhodnejšie ohradzovalo proti tomu, keď Rakúsko-Uhorsko chcelo Lovčen dostať do svojej moci. Dľa úradného talianskeho osvedčenia prepustenie Lovčena «bolo by na citeľnú škodu Talianska ohľadom rovnováhy na Adriatickom mori.»

«Times» píše: Utratením Lovčena dohodári prišli o mimoriadne dôležitú posíciu, lebo vrch panuje nad Katarom. Následkom dobitia Lovčena celá rovnováha na Adriatickom mori pripadla centrálnym mocnostiam.

«Daily News» píše: Talianov nadmieru znepokojuje rakúsko-uhorský úspech, lebo Lovčen nepanuje len nad Katarom, lež i nad cestou vedúcou do Cetinje a utratenie Lovčena hrozí nebezpečím i druhej posícii Černohorcov. Poneváž nepriateľ Lovčen už od dávna ohrožoval, nepochopiteľné je, že Taliani, ktorých toľké záujmy boli tam na kocku postavené, nič neurobili v záujme udržania Lovčena. Čiernej Hore je teraz už odzvonené. Dohodári príliš dlho odkladali podporovanie malého štátu, kdežto by mu ľahko boli mohli pomôcť.

Záhajenie pruského parlamentu.

Berlín, 14. januára. V bielej sieni kráľovského kaštieľa z poverenia nemeckého cisára a pruského kráľa Vilhelma, nemecký ríšsky kanceliár a pruský ministerpredseda Bethmann-Hollweg včera zahájil krajinský snem pruského kráľovstva prečítaním trónnej reči, ktorá hovorí:

Keď sa tu schádzate ku práci, tam von na veľkých bojištách vedie sa krvavý zápas. Naši nepriatelia to boli, ktorí nám vojnu nanútili, práve tak na nich sa uvaľuje vina a zodpovednosť za to, že národy Európy pokračujú v krvavom trhaní samých seba. Osud náš národ stavia pred ťažkú próbu. Mnoho žiada od nás, ale my aj mnoho konáme. Zmaril sa ten plán našich nepriateľov, aby nás odťatím od zámorského sveta obmäkčili. Nevysloviteľne veľké a hrdinské skutky nášho ozbrojeného ľudu stoja nad všetkým. Vernými spojencami podporované Nemecko voči celému svetu nepriateľov obstálo na mieste a svoje zástavy o krátky čas hlboko zaneslo do krajín nepriateľov. S dôverou v Boha a víťazstvo kráčame s našim kráľom a cisárom v ústrety budúcnosti. Vo všetkých vrstvách národa každého preniká jediná svätá myšlienka: všetko obetovať za život a bezpečnosť národa.

Pozdrav jeho veličenstva cisára a kráľa ku krajinskému snemu môže pozostávať len zo slov vďaky, tak naproti tam von bojujúcim, jak tu doma pracujúcim.

Potom trónna reč hovorí o pracovnom programme pruského parlamentu, ktorý vyhlasuje za zahájený.

Ohradzovanie sa Grécka pre obsadenie ostrova Korfu.

Lugano, 14. januára. Obsadenie ostrova Korfu, ačkoľvek sa nestalo nečakane, dľa časopisu «Corriere della Sera» v Athénach vzbudilo veľmi hlboký dojem. Vyslanci štvordohody 10. januára večer upovedomili grécku vládu o obsadení ostrova Korfu.

Válečné zasadnutia krajiniského zákonodarstva.

Po krátkej prestávke zákonodarstvo krajiniských vyslancov 11. januára vydržovalo zasadnutie, v ktorom zakončená bola debata o stredišti peňažných ústavov.

Vo válečnom zasadnutí 12. januára Georg *Szmrecsányi*, krajiniský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, ministerpredsedu interpelloval v záležitosti prechmatov, akých rakúske vojenskej kruhy dopúšťajú sa v Srbsku, kde našim bojovníkom zakazujú potrebovať uhorské nacionálne zástavy a pri vyznačeniach a iných výhodách do pozadia tisnú našich hrdinov, ktorí ako celý svet vie, v prvých radoch bojujú a krv svoju vylievajú za vlasť.

Ján *Frey*, vyslanec kresťanskej ľudovej strany, interpelláciu predniesol o hrozných škodách, aké vinice utrpely u nás následkom nedostatku liadku.

V zasadnutí krajiniského zákonodarstva 13. januára, minister náboženstva predostrel zákonný návrh o recepcii mohamedánskej viery. Proti tomuto návrhu z kresťanskej ľudovej strany vyslovil sa pápežský praelát: Ján *Molnár*. Protest svoj odôvodnil tým, že kresťanská ľudová strana, ako vôbec známo, stojí na základe revízie nových cirkevných zákonov, svojim votumom teda nemôže množiť také zákony, ktoré snaží sa zmeniť.

Ponevác ku takému nedôslednému pokračovaniu kresťanská ľudová strana nemôže sa odhodlať, už i preto nepodporuje tento návrh. (Schvaľovanie z lava.)

Lovčen.

Po skvelom víťazstve Turkov na Gallipolskom polostrove nasledovali víťazstvá našich čiat nad Černohorcami. Naše čaty porazily Černohorcov pri meste Berane a mesto zaujaly, súčasne zaujaly iné naše čaty silne opevnené posície na vrchu Lovčen. Vrch Lovčen vypína sa na hraniciach Dalmácie a Čiernej Hory, 1700 metrov vysoko nad hladinou morskou. V blízkosti tohto vrchu postavené sú dve mestá. Na severozápad naše prístavné mesto Cattaro a na juhovýchod hlavné mesto Čiernej Hory Cetinje. Vrch Lovčen teda dominuje z jednej čiastky nad cattarským morským prístavom, z druhej čiastky nad cestami vedúcimi do vnútra Čiernej Hory a do severnej Albánie. Zo strategického ohľadu je teda zaujatie vrchu Lovčena veľavýznamné.

Vrch Lovčen nebol celkom majetkom Čiernej Hory; jednu časť severozápadného úbočia držali sme my obsadenú, ale vrchol bol v rukách Černohorcov. Tu zhotovili si silné posície ešte hneď po balkánskej vojne, keď vzkrsly protivy medzi našou monarchiou a Čiernou Horou pre mesto Skutari. Neskôr, na začiatku terajšej svetovej vojny silné delostrelectvo pod velením francúzskych dôstojníkov bránilo vrch Lovčen, ktorý vyhlasovali za nedobitný. Z tohto vrchu odzneli prvé výstrely oznamujúce započatie veľkého krviprelievania

na svetovom bojišti. Tento strategicky veľavýznamný bod dostal sa konečne do našich rúk, naši hrdinovia zaujali nepriateľské posície na Lovčene.

Jakú radosť spôsobí tento chýr u nás a u našich spojencov, práve takú nevoľu vzbudí u našich nepriateľov. Zvlášte nemile účinkovať bude u Talianov. Vieme sa rozpamätať, že na počiatku vojny, 3. augusta r. 1914. náš vojenský attasé v Ríme spýtal sa šéfa talianskeho generálskeho štábu, terajšieho hlavného veliteľa Cadornu, že či zbrojenie talianskeho vojska neni namerané proti našej monarchii. Cadorna sa vtedy osvedčil, že jestli monarchia vrch Lovčen nezaujme, Taliansko bude sa pokojne chovať. My sme sa teda na úbočí vrchu Lovčenu len bránili, ale na vrchu boli pánmi Černohorci. Od tých čias vierôlomní Taliani zrušili všetky svoje slávnostné sľuby. Sotva uplynulo niekoľko mesiacov od vyhlásenia talianskeho hlavného vodcu Cadornu, Taliansko koncom mesiaca mája napadlo monarchiu. Pravda Taliani nerátali na veľké nezdary, ktoré ich na bojišti stihnú. A rátali na opevnené posície na Lovčene, ktorý im zabezpečí panstvo nad Adriatickým morom.

Pred niekoľko dňami začali sa už o Lovčen obávať. Talianska verejná tlač začala biť na poplach, že je vrch Lovčen v nebezpečí a žiadala rýchlu pomoc. Ale pomoc neprišla a Lovčen padol. Týmto oslobodené je konečne mesto Cattaro od útokov nepriateľa a z cattarského prístavu môže naše válečné loďstvo zdarne začať operovať. Za Lovčenom, naše hrdinské čaty len skoro zaujaly aj Cetinje, hlavné mesto Čiernej Hory. Najväčším významom celej srbskej ofensivy voči každému výsledku, ktorý tam ešte možno dosiahnuť, je, že je Lovčen konečne náš. Je to holý, neprijemný vrch, ale pre nás je mnoho hodný.

Máme jeden válečný prístav, v severnom kúte nášho morského pobrežia: Pólu. Je to znamenitým, nedobitným, jedným z najmodernejších a najväčších válečných prístavov sveta, ale jeho poloha ani zo stanoviska obrany morského pobrežia, ani z ohľadu bezpečného panstva nad Adriatickým morom neni práve priaznivá. Ešte menej priaznivejšou je pre flottu, jestli táto na Jonskom alebo na Stredozemnom mori chce operovať. Musíme mať aj druhý, tomuto cieľu lepšie zodpovedajúci válečný prístav v Cattare. Keď Póla bráni severný odsek nášho morského pobrežia, Cattaro bráni južný. Do cattarského zálivu pohodlne sa sprace aj tá najväčšia flotta sveta a jeho, ku moru obrátené brehy, do nich zakopanými pobrežnými batteriamy, neviditeľnými opevneniami urobili sme nedobitnými. Lenže nakoľko pevnou urobila už sama príroda front cattarského prístavu od mora, práve takým slabým je jeho front od suchej zeme. Bezprostredne nad mestom a nad prostriedkom veľkej morskej kotliny tmavo sa vypína do výšky Lovčen, vrch Černohorcov, pevnosti ktorého od rokov robili modernejšími, od rokov ho ozbrojovali zvlášte kanónmi, ktoré od našich spojencov, Talianov dostávali, aby bárskeďy mohli rozstrielať mesto a našu flottu v prístave aby mohli urobiť neschopnú

k akcii. A historia vojen posledných dvoch desaťročí dokazuje, že válečné prístavy o mnoho ľahšie možno napadnúť a dobiť od suchej zeme, než od mora. Ved v španielsko-americkej vojne Santiago de Cubu a v japonsko ruskej vojne Port Artur dobyli tiež útokom vedeným od suchej zeme.

Každá pevnosť má vlastne defenzívny charakter a vari ani niet na svete viac takých skupín pevností, ako sú pevnosti Lovčenu, ktoré mali práve čisto napádajúci ofenzívny charakter. Nie je pravda, že Čierna Hora Lovčenom Cetinje chcela brániť, lebo sme my nikdy nechceli bantovať Čiernu Horu, ba v záujme jej suverenity sme sa opätovne práve tak ozvali, jako v záujme zväčšenia jej územia na konci balkánskej vojny. Ani zo strategického stanoviska nebolo odôvodnené opevnenie Lovčena, lebo dobitie hlavného mesta Čiernej Hory Cetinje pozdĺž morského pobrežia, cez Budvu je o veľa ľahšou úlohou, jako cez strmý, sňahom krytý Lovčen. Hranice zavierajúce pevnosti Lovčena boli stavané výlučne tým cieľom, preto boli vystrojené cudzím delostreleckým materiálom, aby stále ohrozovaly a v danom páde ochromily aktivitu Cattara. Jedným príkladom historie sveta bolo, že jedna malá krajinka permanentnými batteriami stále ohrozovala jednu veľmoc Európy.

Cattaro musí byť válečným prístavom. Toto strategická nutnosť tak žiada. A ku tomuto sme potrebovali a potrebujeme vrch Lovčen! V časoch pokoja opätovne sme mali príležitosť, aby sme ho dostali, ba vojenské záujmy rozkazovali, aby sme si ho zadovážili. Po balkánskej vojne naši nepriatelia pozdĺž našej juhovýchodnej hranice stali sa silnejšími, väčšími. Vtedy by sa nám Lovčen bol zišiel cieľom posilnenia našej defenzívnej posície, cieľom zabezpečenia nášho ustavične ohrožovaného morského pobrežia a Cattara a nie čo náhrada. V časoch pokoja za roky sa viedly vyjednávania, aby sme Lovčen dostali: za peniaze, za doktoré druhého územia alebo za daku inú náhradu. No nešlo to.

Dnes je Lovčen náš. Chytrejšie sme ho dostali, ako sme sa úfali, chytrejšie, ako si to Černohorci mysleli a teraz ich hlavné mesto Cetinje je tiež už v našej moci. Lovčen je v našich rukách a s cattarským válečným prístavom v svojom úpätí stojí na strážii pri vchode našej Adrie.

Položenie v Rusku.

Censúra v Rusku je prísna i v čase pokoja, tým prísnejšia je ona voči verejnej tlači teraz, v dobe svetovej vojny, v ktorej Rusko dosiaľ utratilo svoje veľmi cenné kraje. Ruskí censori prísny pozor dávajú na to, aby široké vrstvy ľudu neboly otvorene upovedomené o ztratách, ktoré Rusko v dosavádnej vojne utrpelo. Ruskí vojaci, ktorých boli koncom lanského roku doviedli na front a v prvých bitkách padli do nášho zajatia, ešte ničoho nevedeli o tom, že celé Poľsko a značné časte cenného vlastného ruského územia sú v

nemeckých a našich rukách. Censúra má na starosti, aby zprávy o hnutiach ľudu, o tajných schôdkach, na ktorých dochodia výrazu túžby po slobode a po ľudových právach, neprenikly do širokej verejnosti. Censori dbajú o to, aby o štrajkových pohyboch robotníkov tlač žiadne chýry neprinášala a štatariálne súdy starajú sa o to, aby vodcovia takýchto pohybov umkli a každý štrajkový pohyb už v zárodku bol udusený.

Ale keď aj censori a štatariálne súdy robia čo od nich vystane, aby skutočné polozenie Ruska v pravom svetle nebolo podávané verejnosti, zo správ, ktoré prichodia bočnými, privátnymi cestami z okolností, vyplývajúcich z pomerov, možno uzatvárať na veľkú rozorvanosť vnútorného polozenia, ktorá žé dosiaľ vo väčšej miere nevedla ku revolučnému výbuchu, to cárova vláda môže ďakovať len prísny policajným opatreniam.

V každej vrstve ruskej spoločnosti badať veľkú nespokojnosť. Ruski panslávi, ktorí vohnali cára do vojny, nie sú spokojní s vojenským vodcovstvom, ktorému pripisujú veľké ztraty v životoch a v území. Preto sú aj také časté premeny v ruskom generálskom sbore. Dôstojnícky sbor zas je roztrpčený na vplyv občianskych živlov, ktorým neodborníci križujú plány veliteľského štábu. Nižšie vrstvy gazdovského a robotníckeho ľudu od prvého počiatku vojny nevedia pochopiť, prečo chce cár «oslobodzovať» Srbov, keď svojmu ľudu nechce dať slobodu, keď dume, snemu, nechce dať takých práv, ktorými by sa mohla brániť proti násilníckej vláde.

A že jaká nálada panuje vo vyslaneckých kruhoch dумы, na to poukazuje mnoho okolností. Viacerých vyslancov zatkli a deportovali na Sibír. Ale toto neodstrašovalo, lebo keď bola potom дума zasadla, nespokojnosť, rozorvanosť a revolučná nálada v rečiach dochodila takého výrazu, že cár na radu ministerského predsedu Goremkyna zasadanie dумы na neistý čas odročil, prv, než by bola prácu jej určenú vybavila.

A od toho času svolanie dумы cár ustavične odkladá. Lebo jestli prv mal príčiny ku predčasnému odročeniu dумы, teraz ku odkladaniu jej svolania má príčin ešte viac. Veľká, prevážná časť pravej strany dумы súri totiž, aby Rusko uzavrelo osobitý pokoj s Nemeckom a Rakúsko-Uhorskom. Strana síce prizvukuje, že bez vedomia a súhlasu ostatných politických strán nezačne agitáciu za uzavretie pokoja, ale vyhlasuje, že Rusko nesmie priniesť viac marných obetí, lebo válčenie do nekonečnosti uvrhlo by Rusko do nebezpečia a toto v záujme svojho samoudržania za každú cenu musí prekaziť. A novšie nezdary ruskej ofenzivy vo východnom kúte Haliče a na bessarábskej hranici ku utužovaniu a šíreniu takéhoto hnutia sú veľmi súde. Od najnovšej ofenzivy cár so svojou vládou očakával také zdary, ktoré radostou víťazstvu opoja všetky vrstvy, utlumia každé hnutie a vzbudia náladu súcú ku svolaniu dумы. Ale ofenziva vykazuje

len ztraty, tisíce a tisíce mŕtvých a ranených a žiadného takého výsledku, aký by si cár so svojou vládou žiadal.

Ako vzrastajú nezdary Ruska na bojišti, tak sa horšia aj jeho vnútorné pomery a tieto robia pocho-piteľnou náladu za pokoj v pravej strane ruskej dumy.

Pestovanie lucerny.

Lucerna najlepšie sa darí v stredne viazanej hli-nastej pôde. Korene lucerny na viac metrov vniknú do pôdy, preto sa len na takých roľiach darí, ktoré majú hrubú úrodnú vrstvu a len tak, jestli voda spodnej pôdy nestojí vysoko, lebo jakonáhle korene vniknú ku vode, lucerna vyhynie. V prajných pomeroch vy-trvá aj za 8—12 rokov, v pôde, ktorá jej nezodpovedá za 2—3 roky zredne.

Ponevác lucerna za 8—12 rokov ostane na tej istej roli a ponevác ju cez rok viackrát kosíme, preto sa máme starať o to, aby roľa dobre bola pohnojená. Do čerstvého hnoja siať ju nie je dobre, lebo v čerstvom hnoji je veľa semiačka buriny. Preto pod siatinu, ktorú sejeme pred lucernou, roľu dobre pohnojme maštalným hnojom, na jedno kat. jutro vyvezme asi 30 metr. centov stredne uzretého hnoja. Pred lucernou najlepšie je sadiť kopaniny, ktoré veľmi dobre trpia bezprostredné hnojenie, pôdu od buriny dobre očistia a po nich pôdu dobre možno pripraviť pod lucernu.

Lucerna je veľmi povďačná za umelé hnojivá, ktoré obsahujú fosfor, preto je radno na kat. jutro pod lucernu vysiať 3—5 q Thomasovej múčky a síce tak, aby sa múčka s jasenným hlbokým oraním dostala do pôdy. Na pôde, ktorá je chudobná na vápno, lucerna vydarí sa tak, keď na jedno kat. jutro vysejeme 10—15 q na prach haseného vápna, alebo 4—5 q gypsu.

Lucernu sejú v jaseňi a na jar. Jasenné siatie sa vtedy môže odporúčať, jestli v auguste panuje prajné počasie a lucernu začiatkom tohoto mesiaca možno zasieť. Pozdejšie siata lucerna, ľahko vymrzne.

Na lucernové semiačko gazda nech obracia veľký zreteľ. Barva dobrého semiačka je jasnožltá a lesklá. Semiačko, ktoré sa neliskne, alebo ktoré je červené, je už staré, ktoré slabo kľíči. Zle čistené semiačko často obsahuje semiačko kukuričiny (ceduliny), preto gazda, keď kúpi lucernové semiačko, nech si ho dá preskúmať volaktorej štátnej stanici pre skúmanie semien. Takéto stanice sú v Budapešti, Košiacich a v Koložvári, kde semiačko zdarma preskúmajú.

Lucernu možno siať samú alebo s ochrannou rastlinou. Samú ju je lepšie siať, lebo ochranná rastlina mladú lucernu prekáža vo vývine, ba niekedy ju aj celkom zadusí. Čisto siata lucerna koncom júna je už taká, že ju možno prvý raz kosiť. Za prajného počasia hneď v prvom roku možno ju aj trikrát kosiť.

Jestli lucernu sejeme s ochrannou rastlinou, ku tomuto cieľu najlepšie zodpovedá ľadník s ovsom, jačmeň alebo ovos, ktoré treba siať redšie, ako oby-

čajne a keď začnú hnať do klasu, treba siať a hneď ju treba pobrániť ľahkými bránami.

Lucerna sa zpočiatku slabo vyvinuje, ale jestli je počasie priaznivé, skoro soslilnie. Najsilnejšie sa vyvinuje v druhom, treťom a štvrtom roku a dľa úrodnosti pôdy a prajného počasia na kat. jutre nakosí sa 140—230 q zelenej lucerny, z ktorej sa nasuší 35—36 q.

Najnebezpečnejším škodcom lucerny je kukučina (cedulina), ktorá sa obyčajne so zle čisteným semiačkom dostane na roľu. Jestli sa kukučina len flakovite zjaví na lucerništi, na flaky dajme slamu a zapálme ju. Jestli je však kukučiny na lucerništi veľa, takú lucernú najlepšie je vyorať.

Lucernu, aby dlho vytrvala a aby sa dobre rodila, treba opatrovať. Týmto cieľom včasne na jar treba ju pobrániť ťažkými bránami. Dobre je lucernište brániť aj v jaseňi po ostatnom kosení, pred nastúpením mrazov v suchom počasí.

CHYRNIK.

Veľkodušný dar jeho eminencie kardinála knieža-primasa. Jeho eminencia dr. Ján Csernoch, knieža-primas Uhorska v prospech prvého válečného sirotinca Spolku sociálnej missie daroval 25.000 korún.

Smrť. Vazul Hosszu, szamosujvársky grécko-katolícky rumunský biskup na svojom byte v Budapešti vo štvrtok, 13. januára, popoludní v 50. roku svojho života na porážku srdca zomrel. Zosnulého, ktorý teologické štúdia odbavil v Ríme, roku 1886. vysvätili za kňaza a onedlho stal sa professorom seminára a direktorom vyššieho gymnásiumu v Balázsfalve. Roku 1898. vymenovali ho za člena kapituly v Balázsfalve, o rok pozdejšie za pápežského präláta, r. 1903. za lugoškého a r. 1911. za szamosujvárskeho biskupa. V zosnulom grécko-katolícka cirkev v Uhorsku utratila jedného z vynikajúcich arcipastierov.

Z biskupstva spišského. Jeho excellencia, skut. vnút. tajný radca osvietený pán biskup dr. Alexander Párvy v svojom poslednom obežnom liste svojmu kňazstvu a svojim veriacim vrele odporúča nabožen-ský časopis «Kráľovna sv. Ruženca», ktorého redaktorom je Anton Hromada, farár v Stankovanoch (liptovská stolica) a ktorého predplatná cena je 1 koruna 60 halierov. Potom svojich kňazov vyzýva, aby obznámili s veriacimi Spolok Svätého Ladislava. — Do Vlach vo Spiši za farára vymenovaný je dr. Pavel Dolyák, doterajší duchovný správca semeništa; jeho miesto zaujal v semeništi seminársky prefekt dr. Alexander Horváth.

Načo sa obracajú katolícke kňazské majetky? Zosnulý nekďajší olomuecký arcibiskup Teodor Kohn na založenie českej university na Morave poručil jeden million 241.000 korún. — Nedávno zosnulý ostrihomský veľprepoš, prälát dr. Franc Blümelhuber ako základinu na školské ciele, na spomoženie učiteľov

a nemocných kňazov a na vydržiavanie ľudových misií, pred päť rokmi ako základinu složil jeden million korún, zase na znovavystavenie kostolov a škôl rozbúraných Rusmi ako základinu složil 500.000 korún. — Georg Ferenczy, dekan-farár v Ipolyszalka, na válečný sirotinec «Ottokár» obetoval 300, Alexander Makár, farár obce Cieser a Oskár Szilágyi, farár v obci Nyalka, ale po 100 korunách. — Sombathelský opátnik dr. Jozef Tóth na válečné dobročinné ciele daroval 200 korún. — Adam Frech, Katechéta v Sabadke, na siroty a vdovy vojakov dal 100 korún.

Železný kríž Jezuitovi. Jezuita Rupert Mayer, duchovný jednej bavorskej divisie, pred niekoľko mesiacmi vyznačený bol od nemeckého cisára železným krížom druhej triedy. Pravdepodobne je on prvým Jezuitom, ktorý dostal také vyznačenie.

Telegramm bulharského kráľa. Obecenstvo Spiša z posledného svojho valného zasadnutia telegrafične pozdravilo bulharského kráľa, od ktorého k podžupanovi stolice teraz prišla nasledujúca odpoveď: S veľkou dojatnosťou prijal som od výboru spišskej stolice srdečný pozdrav, ktorý som len teraz dostal po mojom návraťe z vojenskej prehliadky, konanej v Macedonii. Oduševnená rozpomienka na moju armádu srdce moje naplňuje s radosťou, nech Pán Boh aj naďalej požehnáva za spravедlivú vec vedený boj našich pokrevných národov. Srdečne dakujem za verné city a prosím moje uprimné vďaky na vedomie dať aj obyvateľstvu veľmi milovaného Spiša. Ferdinand.

Smrť. Karol Burka, farár obce Mosód v baňskobystrickom biskupstve, 25. decembra zomrel v 42. roku života svojho. — Franc Egerer, hlavný slúžny prešovského okresu, po dlhom trápení zomrel v Prešove v 48. roku života svojho. — V Levoči po pobožnom prijatí sv. sviatostí zomierajúcich 25. decembra zomrela v 79. roku života svojho vdova po Jozefovi Brezňákovovi rodz. Julianna Hortulányi.

Berlin—Carihrad. Prípravy ku premávke nových balkánskych vlakov sa skončili a termín otvorenia premávky je konečne ustálený. Prvý balkánsky vlak z Berlina a z Mnichova, pohl sa 15. a z Carihradu 18. januára. Balkánske vlaky z Berlina a Mnichova zpočiatku budú sa hýbať každú stredu a sobotu a z Carihradu každý utorok a sobotu. Ku vlakom budú pripojené vozne na spanie prvej triedy a po Carihrad zčiasťky bezprostredné vozne prvej a druhej triedy a na čiarach, kadiaľ vlaky pojdú vo dne, budú k nim pripäté aj jedálne v tie isté premávkové dni z Berlina cez Breslau a Oderberg po Galántu budú chodiť ešte aj iné vlaky, ktoré v Galánte budú mať spojenie s berlinsko-carihradskými vlakmi. Balkánske vlaky teda mimo balkánskej budú slúžiť aj rakúskej, nemeckej a uhorskej vnútornej premávke.

Na aziatickú koleru od 13. do 19. decembra onemocnelo na území Uhorská 122 osôb, zomrelo 76, z tých bolo 54 srbských válečných zajatcov a internovaných srbských civilných osôb.

Slepý učiteľ. Z Berlina oznamujú, že görlitzský ľudový učiteľ Kuche vo vojne oslepol. Učiteľ sa vrátil do svojej obce a poprosil školskú stolicu, aby aj ako slepý smel pokračovať v svojom účinkovaní. Školská stolica mu to dovolila a teraz s výtečným prospechom vyučuje náboženstvo, dejepis a spev. Na jeho hodinách i jeho manželka je vždy prítomná.

V Budapešti ustálili cenu masti a bravčoviny. Keď vláda ustálila najvyššiu cenu sviňskej masti, slaniny a bravčoviny vo veľkom odpredaji, vtedy na miestne vrchnosti sverila, aby ony ustálili najvyššiu cenu tohoto tovaru v malom odpredaji. Následkom tohto direktia budapeštianskych tržnic túto cenu minule nasledovne ustálila: kilogramm hrubej slaniny, čerstvej, surovej s kožou 6 korún 60 halierov; sadlo, slanina na vytápanie bez kože 7 korún 20 halierov; topená sviňská masť 7 korún 40 halierov; tenká slanina surová, varená, udená, paprikovaná alebo ináč pripravená 7 korún 80 halierov; bravčové surové šnicie 5 korún 60 halierov; surové stehno, surové rebrá 4 koruny 80 halierov; mäso na huspeninu 2 koruny 40 halierov; surový udený jazyk 4 koruny 40 halierov; surové udené šnicie 6 korún 60 halierov; surové udené stehno, lopatka, rebrá 5 korun 80 halierov; surové udené paprčky a hlava (bez čelusti a nosových kostí) 4 koruny; varená udená uhorská šunka v celku 8 korún, krájaná 9 korún; varené udené šnicie 8 korún; varená udená lopatka, rebrá 7 korún; uhorská saláma, nová v kusoch 11 korún, krájaná 12 korún; živé uhorské prasa 5 korún, živé plavé anglické prasa 6 korún, zaklaté uhorské prasa 7 korún, zaklaté anglické prasa 8 korún. V obchodoch hlavného mesta slanina, masť a bravčovina je všade lacnejšia od ustálenej najvyššej ceny.

Nová assentírka vo Spiši. V Starej Lubovni, v Spišskej Belej a v Popráde ešte raz nariadená je assentírka pre tých 43—50-ročných, ktorí sú už odobraní. Pod predsedníctvom nadžupana prevedú tú assentírku 20. a 21. januára v Starej Lubovni, 23. januára v Spišskej Belej a 24. januára v Popráde.

Žiaci utiekli na bojište. Z Nyiregyháze píše: Na tunajšom železničnom nádraží napadlo policajnému úradníkovi päť mladých chlapcov, ktorí s vlakom došlým z Debrecína cestovať chceli ku Csapu. Na vyzvanie úradníkov priznali sa, že sú zo Szabadky, chodili do štvrtej gymnaziálnej triedy, utiekli ale z domu a chcú ísť na bojište. Chlapcov v Nyiregyháze postavili pod stráž a ich rodičov upovedomili telegrafične.

Rakúsko-uhorskí zajatci v Marseille. Parolod «Sinai» doplávala do Marseille vo Francúzsku. Loď priviezla ta 15.000 rakúsko-uhorských válečných zajatcov, ktorí sa v Srbsku dostali do zajatia. — Záhrebské «Narodne Novine» z Vito di Montenuaru (ostrov Sardinia) minule dostaly telegrafičnú zprávu, že 34 našich dôstojníkov horvatského pôvodu, ktorí sa dostali do srbského zajatia, zdravých dovezli na ostrov Sardinia.

Oheň. V Černovej pri Ružomberku minulú sobotu zhorelo 11 domov. Oheň zahasili ružomerskí hasičia.

Invalídí dostanú vyznačenie. Hlavné veliteľstvo armády nariadilo, že o tých invalidných vojakoch, ktorí dosiaľ ešte neboli vyznačení, treba nepísať zápisnice. Na základe zápisnice zavedú vyšetrovanie, aby taký invalid, o ktorom sa pozatým dokáže, že svojej povinnosti v úplnej miere urobil zadosť, pozatýmne dostal vyznačenie. Invalídí, ktorí dosiaľ ešte neboli vyznačení, cieľom napísania zápisnice majú sa hlásiť u tej vrchnosti, ktorá ich drží v evidencii.

Rozpočet spišského mesta Gölniecánja na rok 1916. vykazuje príjmu 344.726 kor. a výdavku 344.164 kor., zvyšok činí teda 561 korún.

Prepustenie profesorov a učiteľov z vojenskej služby. Honvédske ministerstvo v záujme verejnej a kultúrnej služby urlabovalo veľkú časť profesorov a učiteľov, bo následkom narukovania učebných síl výučba v ľudových a stredných školách trpela veľkú újmu. Toto urlabovanie vojenský minister teraz rozprestrel na všetkých profesorov a učiteľov, ktorí boli uznaní za súcich ku pomocnej alebo miestnej, kancelárskej službe, nakoľko patria k mužstvu. Týchto teda z oddielov pre zotavujúcich sa a z náhradných sborov teraz všade urlaubujú.

Volba stoličného výborníka prevedená bola vo Veľkom Lipníku (Spiš) 29. decembra. Väčšinou dvoch hlasov vyvolený bol nový starovesský podslúžny dr. Artur Blazsur, ktorý je teraz na bojišti. Richvaldský rim.-katolícky učiteľ Jozef Oravec dostal 47 hlasov. Ako vždy, richvaldskí gazdovia i teraz vyznačili sa kresťanskou dôslednosťou a krásnym občianskym seba-povedomím.

Chytený úskok-zlodej. Zo spišských Markušoviec oznamujú: Kotterbachskí žandári 17. decembra o polnoci prišli ku mlynu Jána Kolbayho a zbadali, že na mlynskom dvore istý muž v rovnošate strážmajstra s vytiahnutou šablou garazduje s ľudmi Kolbayho. Žandári zaraz boli na čistom, že ten udajný vojak je na zlej ceste, obkľúčili a oslovili ho, aby sa poddal. Ten im ale, ukazujúc na dve medailly hrdinskosti a odvolávajúc sa na svoje rany vojenským spôsobom rozkázal, aby odstúpili od neho, lebo že ich zastrelí. Žandárom podarilo sa pomocou Kolbayho učiniť ho nevládnym. Ponevác sa nevedel ospravedlniť, okovali ho a zaviedli k novovesskému honvédskeму veliteľstvu. Tam potom vyšlo na vrch, že v Novej Vsi ukradol bundu za 100 korún, dažďový kepeň za 50 korún, dva páry topánok a financom šablu a bodák a že ukradené šatstvo hneď predal a aby nemrznuť na ceste do Markušoviec, znovu ukradol jeden drahý teplý kabát. Z Novej Vsi zaviedli ho do Košíc k vojenskému súdu, kde vysvitlo, jak veľmi nebezpečného zločince chytili, rezervní fireri Alexander Almássy a Ondrej Krizsák. Košickí detektívi poznali v ňom dobre známeho vtáka. Volá sa Ján Barcsik, dakedy bol kupeckým pomocníkom. Narodil sa v obci Buj v stolici saboléskej a má teraz 23 roky. Pre krádež bol už roku 1911. trestaný žalárom. Ostatný raz odsúdila ho levočská súdna stolica pre

krádež na dva roky do žalára, odkiaľ vyslobodil sa 5. januára 1915. 29. januára narukoval k vojsku, od vojska utiekol asi 12 razy. V mesiacoch júni a júli skrýval sa pod rúškou raneného firera v Levoči, kde jednej panej ukradol tri zlaté prstény a jednému strážmajstrovi šablu a potom ufujazdil. Najposlednejšie v odeve strážmajstra a s dvoma medaillami hrdinstva na prsiach ohrožoval verejnú bezpečnosť. Predtým ako cestujúci zlodej a falošný kartár navštívil Krompachy a najposlednejšie ako kmín siet Novú Ves. — Z Kéžmarku zase píše: Z kéžmarských zlodejov, ktorí už od dávnejšieho času sprevádzajú svoje hriešne remeslo, podarilo sa policii chytiť dvoch. Ondreja Csonku, ktorý už viac ráz bol trestaný, chytili práve vtedy, keď ukradol hus a Kovalovú, keď z bielidla kradla kus plátna 61 metrov dlhý.

Oslobodenie mašinistov a kuričov. Následkom prostredníctva ministra orby mašinistov a kuričov parných a motorových strojov, ktorí: 1. zpod vojenskej služby do 30. novembra roku 1915. boli oslobodení a i po tomto termíne na neurčitý čas boli ponechaní v ich zamestnaní; 2. ktorí zpod vojenskej služby po 30. novembri r. 1915. na určitý čas boli oslobodení a ačkoľvek platnosť tohto oslobodenia vypršala, napriek tomuto boli ponechaní v ich zamestnaní, pofažne ktorým určený čas oslobodenia ešte nevypršal; 3. ktorí na prehliadke boli uznaní za súcich k vojenskej službe a nenarukovali; 4. ktorí na budúcich prehliadkach budú uznaní za súcich; 5. ktorí medzi časom z omylu boli povolani, alebo po vypršaní ich urlaubu na určený čas narukovali, na neurčitý čas oslobodia zpod vojenskej služby. Pod 1., 2. a 3. bodom spomenutí mašínisti a kuriči prosby o oslobodenie majú zadať do 20. januára r. 1916. slúžnovskému úradu toho okresu, v ktorom účinkujú, pofažne mestskému predstavenstvu. Pod 4. bodom spomenutí mašínisti a kuriči prosby o oslobodenie majú zadať behom štrnást dní po prehliadke tiež slúžnovskému úradu, pofažne mestskej vrchnosti.

Listy z ruského bojišta. Spiško-hafčanský gazda Ondrej Ofčarik, rezervný obecný vojak 67. spoločného peš. pluku, ktorý už dva razy bol ranený, písal z Ruska svojemu richvaldskému duchovnému:

Písaný list 26. decembra. Vysokovážený a ctený otče duchovný! prosím prijať pozdravenie odo mňa. Sviatky sme skončili. Zato sme mali nie najplansie, fasovali sme pollitra vína, koláč, dohán, cigare, dve safalády, i mináž sme mali dobrý. V Božie narodenie bolo 12 chlapov poslano do kostola. Tak pán strážmajster Lukáč poslal po mňa, že ja bol dvanásty. Veľmi som bol radosťou naplnený, že idem do kostola, že mi dovolili. Pán strážmajster, örmester Lukács sú rodák z Podhradia zo Spiša; tak nech im Pán Boh zaplatí za tú dobrú lásku, na zemi i na nebi, bo sú dobrý veľmi. Vo viliu zastrelili dvoch chlapov, čo utekali ku Rusom. Otče duchovný, proste Boha za mňa pri každej sv. omši, aby ma navrátil ešte ku vám, keď ja len o

jednej nohe alebo o jednej ruke, chcem byť znášať aj kríže moje, len keď by mi ešte život daroval, bo mi veľmi ľúto tých sirôt, ktorými ma Pán Boh požehnal.

*

Richvaldský občan Kálíks Bizub, rezervný vojak 17. poľného delostreleckého pluku, v svojej, 30. decembra datovanej karotke z haličského bojišťa píše medzi iným svojemu duchovnému:

Sviatky sme mali dobré, lebo bol dobrý čas. Stromček sme mali pri kanónoch, to sme boli v sám večer všetci, celá batteria okolo neho. Nemám im čo nové písať, len vinšujem im šťastlivý nový rok!

Mrtví a ranení.

(Pokračovanie.)

(Číslo, stojace za menom, označuje kompániu, v ktorej patričný slúžil. Za menom stojaci † znamená, že dotýčený zomrel a za menom stojaca písmena «z» znamená, že patričný je zajatý. Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.)

Zo 72. spoločného pešieho pluku prešporského: Búcky Franc kadet (Pozsony) 13, Kozma Ján kadet v reserve 9, Moravek Ferdinand poručík v reserve (Nagykovalló) 7 †, Ács Michal (Középcsöpöny) 8, Bagyura Michal 9 †, Bilka Štefan 9 †, Broczky Vendel (Dunaujfalva) 8, Buruc Martin 14, Dorociak Ján Turzófalva) 6, Držik Jozef (Osztró) 7, Dunajesik Ján 9, Erlach Imrich 15, Farkas Karol 15, Farovich Gašpar (Vágluka) 7, Fahér Ignác (Tósnýarasd) 6, Fekete Jozef (Pozsonyszöllős) 6, Gabriš Michal 15 †, Geduld Georg 9, Göres Ján 13, Gyurkovics Jozef 15, Hagara Ján 15, Hebinger Jakub 15, Holeksy Franc (Ispács) 5 †, Hrdlovič Ján (Gajár) 7, Ivan Franc 15, Jankech Ján (Vágterbete) 7, Kiška Jozef 13, Klemon Štefan 15, Kandler Ján (Récese) 8, Karácsony Peter 9, Kazmér Desider 9 †, Kohn Ignác 9 †, Kovács Alexander 13, Kovács Adam 15, Kozma Alexander 13, Krajčir Michal (Dimvár) 6, Krakovský Ján (Szokolca) 6 †, Kruševský Michal 9, Kubinec Štefan 9, Kuruc Ludvik 9, Lačni Štefan 15, Lancz Július 15, Malinovský Franc 8, Marcel Adalbert 5, Mészáros Matej 9, Molnár Július 15, Novota Ján (Dretkőcsütörtök) 7, Palkovič Leonard 9 †, Pásztor Peter 13, Pék Ludvik (Somorja) 6, Pekarovič Jozef (Vágterbete) 7, Petraš Štefan (Egbell) 7, Popovič Pavel 9, Pollitzer Móríc (Ószombat) 6, Puskás Eugen (Deáki) 5, Puskás Jozef 6, Račko Ambroz 13, Rasshó Lukáč (Csataj) 6 †, Redecha Martin 13, Sarkózy Jozef 15, Šimek Ján 15, Skojec Ján 15, Skopec Martin (Büdöskő) 6, Skopik Anton 15, Skrinár Daniel (Miava) 6, Sekáč Anton 15, Szabó Alex (Szenecz) 7, Szabó Alexander (Felsőszeli) 6, Szabó Štefan 15, Sukupčák Juraj (Császko) 13, Szalay Štefan 15, Szerdahelyi Matej 15, Slezák Štefan 6 †, Stefák Ján 15, Steinfeld Pavel 13, Ster Lázár jedn. dobrovoľník tit. kaprál 9 †, Sokolovič Štefan 15, Szorad Július 15, Tatar Juraj 5, Tóth Štefan 15, Tóth Eugen 15, Tomsa Ján (Tövisfalva) 5, Turčar Michal (Magyargurab) 5, Uhrovič Ján (Retek) 5, Urban Ján 9,

Vörös Jozef 9, Varga Ján 15, Vašek Móríc 13, Vašina Martin 15, Vlček Lukáč 15, Wintermayer Franc 6, Wolf Jozef 15, Zabadal Ján (Holics) 6, Zelenka Jozef 15, Zemann Samuel (Miava) 6.

Z 12. spoločného pešieho pluku komárňanského: Schmidl Ármin poručík v reserve (Nagyócsa) 15, Stephanie Karol kapitán (Bazin) 15, Adamek Ján 14 †, Arendás Juraj 13 †, Babos Imrich 15, Bacho Michal 15, Bajak Andrej 13, Bakai Ján 13, Bolabár Ján 15, Balázs Ján 14, Balec Ján 15, Bálint Ján 13, Balogh Július 13, Balogh Michal 13 †, Balogh Štefan 13, Banyár Karol 14 †, Bányi Štefan 14, Barák Andrej (Érsekujvár) 16 †, Barath Ján 15, Bartal Zoltán 13, Barton Ján 15, Basin Jozef (Privigyé) 16, Bečka Štefan 14, Bede Ladislav 13, Béder Jozef 14, Bedi Michal 16, Bednár Ludvik 15, Beka Štefan 13, Beke Július 13, Belanec Lukáč 13, Beller Št. 13, Benčík Št. 13, Bence Ferdinand 13, Bence Franc (Érsekujvár) 16, Bence Ján 13 †, Benes Leonard 13, Benkó Adalbert 14 †, Beňo Ján (Nagyudvar) 16 †, Beňovič Jozef (Püspökfalva) 16, Beňovský Ján 15, Biderniza Franc (Üreg) 16 †, Bila Izidor 13, Billik Michal (Tardoskedd) 16, Billik Roman (Nyitraegerszeg) 16, Bizik Jozef 14, Blistyig Ján 13 †, Bodi Gejza 15, Bodoky Štefan 13, Bögi Michal 14, Borbély Ludvik (Úzbég) 16, Borka Edvard 16, Borován Imrich 13, z., Božik Ján (Érsekujvár) 16, Bredik Michal 14, Brüsszel Franc 13, Bugyi Ján 15, Chlustyg Ján 13, Chovan Peter 13, Chovanec Jozef 14, Čambalik Michal 13, Časnoha Rudoif 14, Čefko Ján 13.

(Pokračovanie nasleduje.)

Odkazy redakcie.

M. N. B.: Srdečne Vás ľutujeme, že nefudsky zachodia s Vami. Majte trpezlivosť a myslite si: príde na psov mráz. — **E. T. Z. Br.:** Ako Vám možno, ráčte poslať. Nasledujte radu lekára. Uprimne prajeme Vám čím skoršie vyzdravenie.

**Oznamy prijíma
administracia**

„Krestan“

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28.

Pýtajte si

zdarma a franko
mój hlavný cen-
ník opatrený so
4000 vyobraze-
niami hodín, zla-
tého a striebor-
ného tovaru, hu-
debných nástroj-
ov taktier to-
varu z ocele a kože, ako aj
rôznych toaletných a iných
v domácnosti potrebných
článkov, zbrane atď.

**Prvá dielňa hodín
Ján Konrad**

c. a k. dvorný zásielca
Brnx číslo 717. (Čechy.)
Nicklové-Roskopf hodinky
K 3-90; 4-20; 5-
Strieborné hodinky K 8-40.
Nicklový budíček K 2-90.
Budíček s duplovaným zvon-
kom K 4-
Zasielanie s poštovou do-
bierkou. Žiadne riziko.
Zámena povolená alebo
návrat penazi.